

Remissvar - Regeringens skrivelse 2013/14: Biståndspolitisk plattform

1. Processen.....	2
2. Målformuleringar i plattformen.....	2
2.1 Övergripande mål.....	2
2.2 Delmål 2: Förbättrade möjligheter för människor att delta i ekonomisk tillväxt och erhålla god utbildning.....	2
3. Aktörer i biståndet	3
3.1 Det civila samhällets roll i biståndet	3
3.2 Kvinnor och flickors roll i biståndet	3
3.3 Det privata näringslivets roll i biståndet	3
4. Områden vi anser saknas eller behöver tillägg	4
4.1 Kooperation.....	4
4.2 Förstärkt institutionell kapacitet inom miljöförvaltande och miljörelaterade institutioner (5.3.2).....	4
4.3 Tryggad livsmedelsförsörjning och ett diversifierat jordbruk (5.2.5)	4
4.4 Rätten till värdiga bostäder	5
4.5 Rätten till mark.....	6
4.6 Finansiella tjänster	6
4.7 Opinionsbildning och påverkansarbete i Sverige	6

We Effect:s yttrande om Regeringens skrivelse 2013/14: Biståndspolitisk plattform

Vi har lagt upp vårt remissvar utifrån fem områden:

- 1) Processen
- 2) Målformuleringar i plattformen
- 3) Aktörer i biståndet
- 4) Områden vi anser saknas eller behöver tillägg
- 5) Kommunikationsarbete i Sverige

1. Processen

We Effect har beretts möjlighet att lämna synpunkter på regeringens skrivelse 2013/14: Biståndspolitisk plattform. We Effect välkomnar regeringens initiativ att samla den svenska biståndspolitiken i syfte att stärka den. Vi anser emellertid att remisstiden är för kort, inte minst för att illustrera den nya transparens som regeringen säger sig eftersträva.

I inledningen till plattformen skriver regeringen att det är den fattiga och förtryckta människans behov och förutsättningar som ska vägleda biståndets inriktning. I det perspektivet borde man gett oss förutsättningar att ta in synpunkter från våra samarbetsorganisationer. Nu har detta, på grund av den korta remisstiden, inte varit möjligt. Så vem formulerar då den fattiga människans behov?

2. Målformuleringar i plattformen

2.1 Övergripande mål

Det övergripande målet för internationellt utvecklingssamarbete ändras från "att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor" till "att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck". Vi ställer oss undrande till vad denna förändring innebär i praktiken. Enligt vår mening är den befintliga målformuleringen mer direkt och gör en tydligare koppling till fattiga människor som förändringsaktörer.

2.2 Delmål 2: Förbättrade möjligheter för människor att delta i ekonomisk tillväxt och erhålla god utbildning

Det är naturligtvis positivt att ha möjlighet att delta i ekonomisk utveckling, men det är inte synonymt med att ta del av den ekonomiska utvecklingen. Att skapa ekonomisk utveckling, som kommer hela befolkningen till del är av stor vikt för fattigdomsbekämpning och där är länders förmåga att beskatta sin befolkning en viktig komponent. Plattformen lyfter genomgående jämställdheten mellan könen men behöver även notera de ökande klyftorna inom och mellan utvecklingsländerna, det finns en fördelningspolitisk aspekt som bör beaktas.

Vi föreslår att delmål 2 omformuleras till: Förbättrade möjligheter för fattiga människor att ta del av ekonomisk tillväxt och erhålla god utbildning.

3. Aktörer i biståndet

3.1 Det civila samhällets roll i biståndet

Det är positivt att det civila samhällets betydelse som förändringsaktör nämns i plattformen. Samtidigt noterar vi att mervärdet av att det svenska civilsamhället stärker sina samarbetsorganisationer i världen inte lyfts fram. Detta är grundläggande för allt framgångsrikt biståndsarbete. Vi anser att civilsamhällets betydelse inte ska ligga under ett delmål utan vara en metod som ska appliceras på samtliga delmål.

Vi föreslår därför att svenska civilsamhällets mervärde som stöd till samarbetsorganisationer i fattiga delar av världen läggs till under avsnitt 7.1.3 Det svenska biståndets olika samarbetspartner.

Vi ser gärna att plattformen i högre grad lyfter fram nyttan av organisering. Det är genom organisering som representativa, legitima och självständiga aktörer som ett pluralistiskt civilsamhälle växer fram. Detta skapar i sin tur förutsättningar för människor att påverka sina levnadsvillkor på ett högst konkret sätt. Plattformen talar om den enskilda människans möjligheter att skapa sig ett bättre liv. Vi menar att det är tillsammans med andra som man kan förändra levnadsvillkoren (se också bl a stycket om kooperation nedan).

3.2 Kvinnor och flickors roll i biståndet

Vi välkomnar att regeringen vill tydliggöra att kvinnor och flickor är en central målgrupp och att biståndet särskilt ska komma dessa till del. Vi ser positivt på regeringens ökade fokus på stärkt demokrati och jämställdhet, stärkt egenmakt för kvinnor och flickor, SRHR och minskat könsrelaterat våld, samt på rättighetsperspektivet.

Vi föreslår att regeringen under delmål 1 förstärker sin ambition om kvinnor och flickors roll i biståndet genom att sätta mätbara mål. Ett mål kan t ex vara att 50 procent eller mer av svenskt bistånd ska gå till kvinnor och flickor år 2020.

3.3 Det privata näringslivets roll i biståndet

Vi ifrågasätter delvis plattformens formuleringar kring det privata näringslivet som förändringsagent. Det finns bra exempel på företag som verkar för mänskliga rättigheter och hållbar utveckling, men näringslivet kan inte alltid ses bidra till positiv utveckling för t ex mänskliga rättigheter och miljö, speciellt i länder med otydliga regelverk och svaga institutioner. Privata företags uppgift är att ge lönsamhet till företaget, inte att minska fattigdomen i världen. Näringslivet kan, på sina villkor, ibland bidra till fattigdomsbekämpningen men aldrig ha något ansvar för den.

Vi välkomnar, men ser med försiktighet på, näringslivets vilja och möjligheter att ta fram produkter för fattiga människor då köpkraften är låg och riskerna för investeringar är höga. Det är inte självklart att produkterna är anpassade efter de fattiga människornas behov, ej heller att de fattiga människorna har möjlighet att ta hand om produkterna i ett längre perspektiv (reparationer kan t ex vara dyrbara).

Vi ställer oss undrande till hur biståndet ska kunna fungera som en brygga mellan låg lönsamhet för det enskilda företaget och samtidigt "stimulera och förstärka" företagens

roll i utvecklingsprocessen. Lokala företags närhet och kunskap om sin marknad ska inte förringas.

Vi vill också påminna om vikten av långsiktighet i utvecklingsarbetet. Att bekämpa fattigdom tar tid och kräver djupa kunskaper om hur det resultatstarka biståndsarbetet ser ut. Privat företagande utmärker sig oftare (och ska så göra) i snabb handlingskraft än i långsiktighet och tålmod (som krävs i det goda biståndsarbetet).

4. Områden vi anser saknas eller behöver tillägg

4.1 Kooperation

We Effect skapades 1958 av de kooperativa organisationerna och företagen i Sverige. Grundidén då är samma som idag, att stärka medlemsbaserade och demokratiska organisationers förmåga att göra det möjligt för fattiga kvinnor och män att förbättra sina levnadsvillkor, försvara sina rättigheter och bidra till ett rättvist samhälle. Idag är mer än en miljard människor medlemmar i kooperativa föreningar eller organisationer världen över. Sedan 1958 har vi sett att Kooperation och kooperativt företagande är en utmärkt organisationsform för fattigdomsbekämpning eftersom det kombinerar demokratisk och social utveckling med ekonomisk utveckling.

Människor som går ihop kring gemensamma behov och intressen blir starkare tillsammans. Kooperativt företagande har också goda förutsättningar att vara ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbart. Det skapar samtidigt arbetstillfällen och inkomster. Vi läser att regeringens utgångspunkt i fattigdomsbekämpningen bygger på övertygelsen om egenmakt. Vi delar alltså inte den uppfattningen utan menar att möjligheterna för individen att förändra sitt liv i ett fattigt, förtryckande samhälle med kringskurna medborgerliga fri- och rättigheter, är begränsade. Det är bara genom att beredas möjligheter att agera tillsammans – i t ex kooperativ – som fattiga människor kan förbättra sina levnadsvillkor.

4.2 Förstärkt institutionell kapacitet inom miljöförvaltande och miljörelaterade institutioner (5.3.2)

Här anser We Effect att skrivningen har för snävt fokus. Den behöver kompletteras för att ge förutsättningar att nå delmål 2 och 3 i plattformen. Utöver vattenresursförvaltning föreslår vi att begreppet vidgas till att omfatta naturresursförvaltning i stort så att även andra ekosystemtjänster från skogs- och jordbruksmark, fiske samt resurser som mineraltillgångar inkluderas.

Vi föreslår skrivning om att Sverige ska arbeta för en naturresursförvaltning som bidrar till att fattiga människor och marginaliserade grupper ges möjlighet att delta och utkräva ansvar vid planering, beslut och genomförande. En väl fungerande lokal, nationell och regional naturresursförvaltning är grundläggande för ett uthålligt nyttjande av vattenresurser, skog och jordbruksmark. Det bidrar även till risken för social oro och konflikter reduceras.

4.3 Tryggad livsmedelsförsörjning och ett diversifierat jordbruk (5.2.5)

Eftersom 70 procent av världens fattiga människor bor på landsbygden är det viktigt att rikta särskilda stöd till landsbygdsutveckling. Vi välkomnar skrivningen under 5.2.5

Tryggad livsmedelsförsörjning, men vill understryka att även om flera olika aspekter nämns så ligger huvudfokus i skrivningarna alltför ensidigt på ökad produktivitet som en universal lösning att säkra livsmedelsförsörjningen. Ett alltför ensidigt fokus på att höja produktiviteten medför i regel en ökad belastning på miljö, vatten och andra naturresurser. Särskilt om produktionsökningen är ett resultat av ökad användning av insatsvaror såsom kemiska bekämpningsmedel och handelsgödsel.

I länder söder om Sahara går cirka 1/3 av grödan förlorad efter skörd (post harvest loss) och huvudskälen till detta är att hanteringen inte är tillräckligt utvecklad i lagrings- och transportledet, exempelvis leder den till att grödorna ruttar, möglar, torkar, äts upp av råttor och andra skadedjur.

Vi föreslår att regeringen i plattformen särskilt pekar på insatser som gör det möjligt att förhindra dessa förluster. Det är prioriterat och motsvarar väsentliga produktionsökningar utan att trycket på naturresurser eller miljö ökar.

En annan viktig aspekt är ett diversifierat jordbruk både minskar sårbarhet mot skadegörare, ogynnsamt väder och samtidigt breddar inkomstkällorna. Vidare är utbildning, tillgång till marknader, arbete längs hela värdekedjan från jord till bord prioriterade, för att säkerställa livsmedelsförsörjning och bidra till landsbygdsutveckling.

Vi anser att plattformen behöver lyfta betydelsen av att en ökad produktivitet också måste vara miljömässigt och långsiktigt hållbar och där igenom bidra till att säkra en stabil tillgång till mat, framför allt för de fattigaste grupperna.

Det har då betydelse inte bara att maten produceras utan vem som gör det, vilken sorts mat som produceras och på vilket sätt den produceras. Detta är fundamentalt också vad gäller skrivningar om frihandel under avsnitt **5.2.4**; här finns en rad utmaningar för fattiga länder och deras produktion när de tvingas konkurrera med matproduktion från Nord, som i stor utsträckning är kraftigt subventionerad.

Vi saknar ett utvecklat resonemang kring hur regeringen avser prioritera biståndets insatser för en tryggad livsmedelsförsörjning. Sverige är världsledande på en rad områden vad gäller hållbart brukande av naturresurser, god djurhållning och djurhälsa, biodrivmedel, etc. Vi vill lyfta betydelsen av den kompetens som finns inom svenska enskilda organisationer och svensk forskning.

Plattformen bör tydligare lyfta fram de möjligheter som den svenska resursbasen utgör på det här området. Vi vill i detta sammanhang se skrivningar kring betydelsen av att människor får möjligheten att organisera sig. Kooperativa producentföreningar utgör en bra form för organisering och ett utmärkt sätt att stödja lokal affärsutveckling.

4.4 Rätten till värdiga bostäder

Under punkt **5.3.3. Hållbara städer**, saknar vi en skrivning om människors rätt till en värdig bostad. (Ett alternativ är att Rätt till värdiga bostäder får en egen rubrik). En bostad är ofta en förutsättning för att möjliggöra andra mänskliga rättigheter såsom utbildning och hälsa. Sverige har goda erfarenheter av, och kompetens kring, bostäder och bostadsbyggande (t ex i kooperativ form) och vi anser att bostäder borde vara en

svensk profilfråga i utvecklingssamarbetet. We Effect:s satsningar på stöd till bostadskooperativ i fattiga länder har genom åren visat mycket gott resultat.

Vi föreslår ett tillägg om att rätten till värdiga bostäder är en mänsklig rättighet. Svenskt utvecklingssamarbete bör därför arbeta aktivt för att stödja fattiga människor i detta avseende.

4.5 Rätten till mark

Flertalet människor som lever i fattigdom och arbetar på landsbygden saknar mark. Avsaknaden av egen jord försvårar, eller till och med omöjliggör ofta deras möjlighet att förbättra sina livsvillkor. We Effect arbetar för att stärka partnerorganisationer som i sin tur utkräver fattiga människors rätt till mark, säker bruksrätt och en hållbar förvaltning av naturresurser. Vi välkomnar att plattformen tar upp vikten av att stärka fattiga människors rätt till mark och hållbart nyttjande av naturresurser.

Vi föreslår att rätten till mark läggs till som ytterligare en punkt under delmål 3.

4.6 Finansiella tjänster

Vi noterar att regeringen lyfter tillgång till finansiella tjänster som ett medel för fattiga människor att permanent ta sig ur fattigdom. We Effect:s erfarenhet är att nästan alla fattiga människor är exkluderade från de formella finansiella systemen. Utveckling av entreprenörskap och affärsidéer skapar inkomster för bönderna. Här är kunskaper om mikrofinansiering en viktig del.

Vi föreslår att regeringen i plattformen tydligare lyfter satsningar på finansiella produkter och tjänster, specifikt utvecklade för fattiga människor för att även de som idag är exkluderade blir en del av den formella ekonomin.

4.7 Opinionsbildning och påverkansarbete i Sverige

Vi saknar en skrivning om vikten av kommunikation, information och politiskt påverkansarbete i Sverige - riktat både till svensk allmänhet och till beslutsfattare på olika nivåer. Förståelsen hos svenska medborgare för andra människors så mycket sämre levnadsvillkor är viktig. Inte bara för att öka givarviljan utan också i ett längre perspektiv; vi är alla människor, några har haft turen att leva i rika, demokratiska länder, andra föds in i fattigdomen. Vi som fått alla fördelar är skyldiga att dela med oss till dem som inte har.

/Stockholm, den 12 februari 2014